

Lokalt indikatorsett Tenk Tromsø
Tromsø kommune

LOKALT INDIKATORSETT TENK TROMSØ

Tromsø kommune leverer i henhold til byvekstavtalen på *felles indikatorsett*, definert av Statens Vegvesen, herunder klimagassutslipp, boligens og arbeidsplass- og besøksintensive arbeidsplassers avstand til sentrale knutepunkt og tilhørende parkering. I tillegg er det gjennom byvekstavtalen bestemt å utvikle et indikatorsett med lokal tilpasning. Dette tar på seg å ytterlig beskrive spesielt funnene for arealutviklingen målt for kommunen.

Funnene for areal til felles indikatorsett er fra en metode som gir ytterligere data – disse dataene beskrives videre her som lokalt indikatorsett, og vil kunne videreføres gjennom avtaleperioden.

1 Metode

Indikator 1: Boligenes avstand til avtaleområdets større sentra/store kollektivknutepunkter

Indikatoren måler nye boligens gjennomsnittlige avstand til avtaleområdets større sentra/store kollektivknutepunkt, sammenlignet med totalgjennomsnittet i referanseåret for byvekstavtalen. Faktorer som befolkningstetthet, arbeidsplasskonsentrasjon, tilgang til service- og offentlige tjenester, tilgang til bil mv. er alle viktige for transportbehovet. Avstand til sentre kan forklare både hvor mye man reiser og hvilke transportmidler som benyttes, og fanger opp flere av de ovennevnte faktorene. Indikatoren «måler» hvordan befolkningens tyngdepunkt flytter seg inn mot eller bort fra sentrum i kommunen – og om lokaliseringen av nye boliger bidrar til dette. Store kollektivknutepunkter er også inkludert i indikatoren. Dette forutsetter at kollektivknutepunktene gir tilgang til et attraktivt kollektivtilbud som påvirker transportbehovet og reisemiddelbruken i positiv retning.

Indikator 2: Besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplassers avstand til avtaleområdets større sentra/store kollektivknutepunkt

På tilsvarende måte som med boliger ses det på avstand fra sentra/store kollektivknutepunkt til besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplasser. Indikatoren kan slik «måle» om arbeidsplassenes tyngdepunkt flytter seg inn mot eller bort fra sentrum i kommunen – og om lokaliseringen av nye arbeidsplasser bidrar til dette. Flytter tyngdepunktet av arbeidsplasser seg mot sentrum, innebærer det sannsynlighet for reduksjon av utkjørte kilometer, mens økt avstand til sentrum representerer en sannsynlighet for det motsatte. Det vil variere hvilke typer virksomheter som er besøks-/ og arbeidsplassintensive i de ulike byområdene, og det vil derfor være opp til de lokale partene å definere hvilke typer virksomheter som skal være med i beregninger. Hvilke arbeidsplasser som defineres som besøks-/arbeidsplassintensive bør samsvare med lokaliseringsprinsipper og prioriterte utviklingsområder i kommunale og regionale planer.

Med utgangspunkt i tilsvarende kommuner har Tromsø kommune en særegen geografisk og demografisk utstrekning, der brorparten av befolkningen bor i nærheten av Tromsøya og langs kystlinjen. Videre har ikke Tromsø kommune noen definerte store kollektivknutepunkter sammenlignet med andre byer med byvekstavtale. Det er derfor valgt å svare på indikatorene som gjennomsnittsavstanden fra indikatorpunkt til Stortorget, midtpunktet i Tromsø sentrum. Dette gir en indikator som viser endring i avstand til sentrum og vil vise hvordan befolkning og næring utvikler seg i forhold til nullvekstmålet.

For å rapportere på indikatorene (1 og 2) brukes en GIS-analyse som gir avstand fra punkt til punkt langs vegnettet.

Indikator 1 blir definert som avstanden fra alle bruksenhetene, med boenhet, langs veg til Stortorget. Det blir beregnet gjennomsnittsavstand fra boenheter til Stortorget langs veg. Boenheter er definert som alle bruksenheter med boenhet, og dataene er hentet fra matrikkelen.

Indikator 2 blir definert som avstanden fra utvalgte næringsenheter langs veg til Stortorget. Besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplasser defineres som bygningspunkt i matrikkelen med næringskode som tilsvarer en næring med besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplasser.

2 GIS-analysen

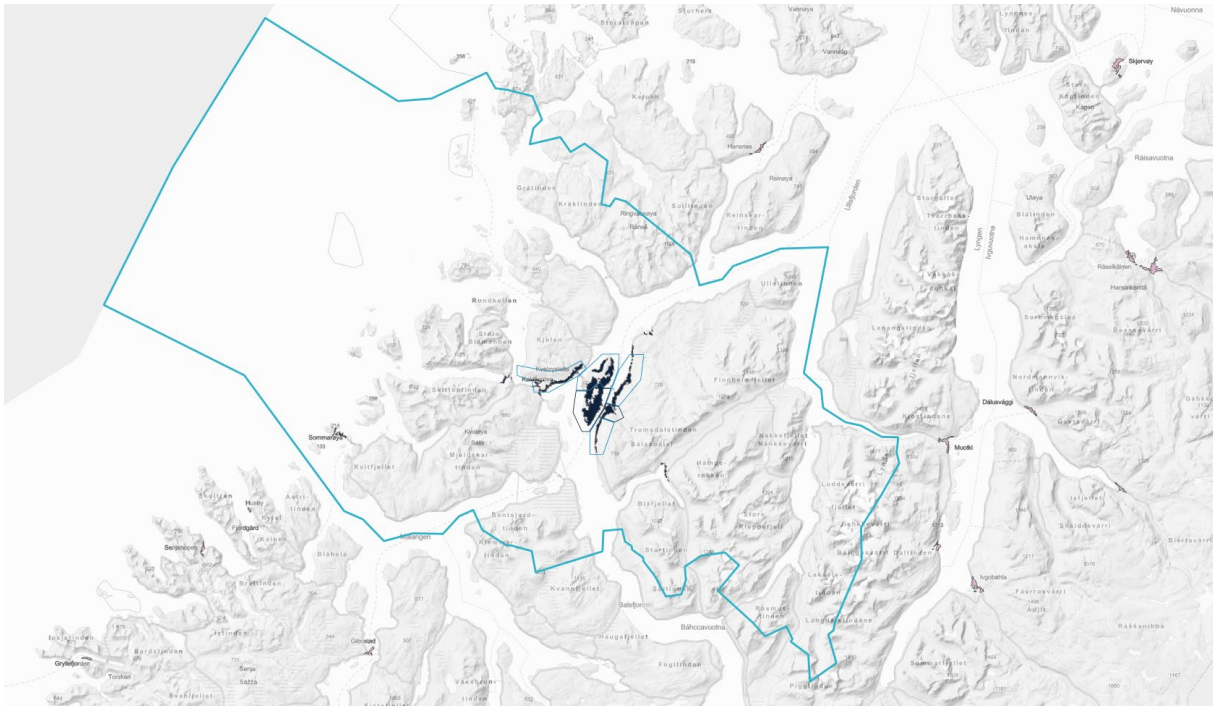
For å beregne gjennomsnittsavstanden for indikator 1 og 2 har GIS-programmet ArcGIS Pro og geoprosesseringsverktøyet *Network Analyst* blitt benyttet. Nettverket er bygd opp fra datasettet *NVDB Ruteplan nettverksdatasett*, og geoprosesseringsverktøyet *Origin – Destination Cost matrix* i *Network Analyst* er brukt for å kalkulere avstanden for hvert indikatorpunkt til Stortorget langs veg.

For å differensiere kommunens areal er det valgt ut 4 ulike områder i samsvar med KPA (under arbeid), indre og ytre byområde og hele kommunen:

Figur 1: inndelingssonene brukt i analysen. Indre og ytre byområder soner, merk at distriktet ikke er merket i kartet og er det arealet av kommunen som ikke er definert som de andre sonene.

Samtidig er Tromsø en stor distriktskommune. Uttrekkene av data er dermed noe sårbare for påvirkning av utbygging i distriktet i den grad at snittavstand kan virke unaturlig høy. Under er et kartutsnitt av kommunen i sin helhet, med bysonen markert som i Figur 1.

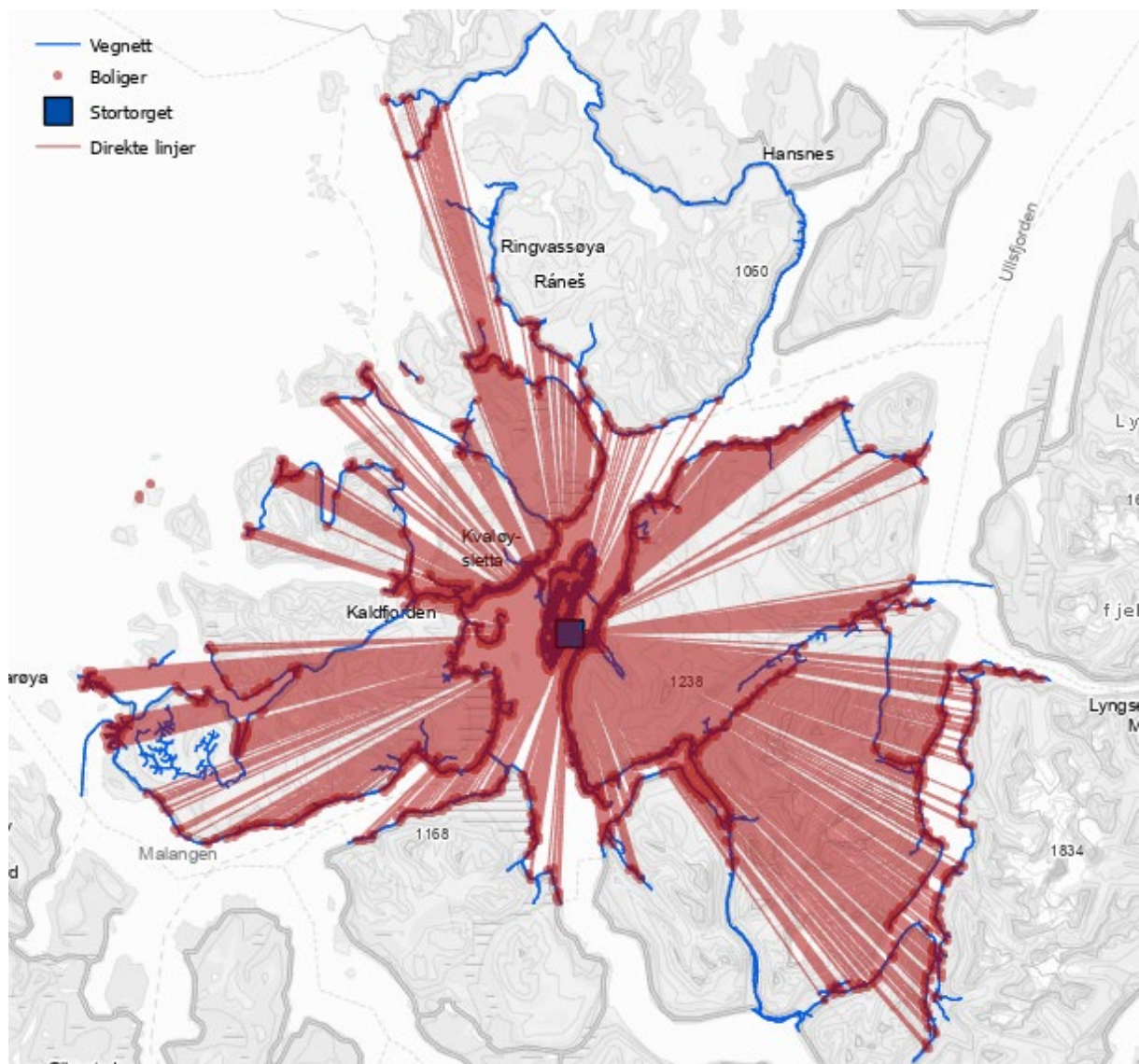

Figur 2: Tromsøs kommunegrense markert i lyseblå, med Figur 1 og boligsentra markert i mørkeblå.

For å definere ut besøks- og arbeidsplassintensive arbeidsplasser er det valgt ut bygningskoder i matrikkelen som kan defineres som sådan, som oppdateres hvert år og dermed kan gi konsekvente tall for hver rapportering – disse er vist i Tabell 2 i referanselisten.

3 Rapportering lokalt indikatorsett Tromsø

Indikator 1 Boligers avstand til sentrum

Figur 3: Boligers avstand til Stortorget. Avstand er målt via veinettet, markert med blå linjer.

For felles indikatorsett er det trukket ut snittavstand for hele kommunen. Dette viser at avstanden for boligers avstand til sentrum har blitt kortere fra 2019 til 2023:

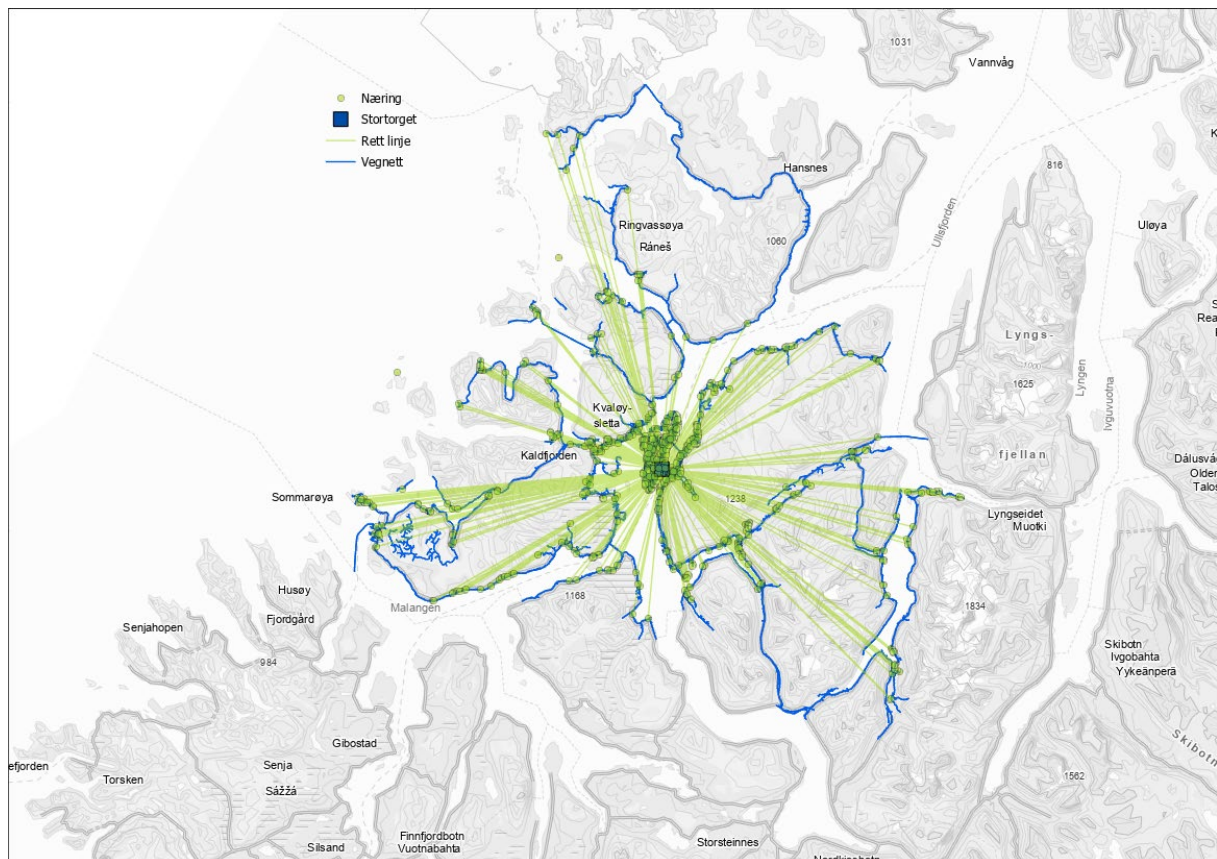
	2019	2023
Utvalgte knutepunkt	km	km
Stortorget, Tromsø sentrum	7,25	6,96

Lokalt indikatorsett nyanserer dette bildet, spesielt med tanke på antallet nye boliger.

År	Sone	Frekvens	Nye boliger	Gjennomsnitt km	Utvikling
2019	Boliger Indre byområde	17631		2,13	
2019	Boliger Ytre byområde	15748		6,70	
2019	Boliger Distrikt	3932		32,35	
2019	Boliger hele TK	37311		7,25	
2023	Boliger Indre byområde	20439	2808	2,11	-0,02
2023	Boliger Ytre byområde	16645	897	6,68	-0,02
2023	Boliger Distrikt	4067	135	32,43	0,08
2023	Boliger hele TK	41151	3840	6,96	-0,29

Antallet boliger i Tromsø har økt med 3840 nye boliger siden 2019, og 2808 av disse er etablert i sonen *Indre byområde*, og gjennomsnittlig avstand som vist i felles indikatorsett er dermed gått ned, i tråd med ønsket utvikling. Snittavstanden til Stortorget har også gått ned internt i de to byområdene, men noe opp i distriktene – samtidig er det kun etablert 135 nye boliger i distriktsområdet siden 2019.

Indikator 2 Besøks- og arbeidsplassintensive arbeidsplassers avstand til sentrum

Figur 4: Besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplasser i Tromsø i 2023. Avstand er målt via veinettet, markert med blå linjer.

For felles indikatorsett er det trukket ut snittavstand for hele kommunen. Også her ser vi at avstanden til sentrum har gått ned fra 2019 til 2023:

	2019	2023
<i>Utvalgte knutepunkt</i>	<i>km</i>	<i>km</i>
Stortorget	12,61	12,21

Dette bekreftes i lokalt indikatorsett, både i antall nye næringspunkter og tilhørende snittavstand til Stortorget.

År	Sone	Frekvens	Ny næring	Gjennomsnitt km	Utvikling
2019	Næring Indre byområde	724		1,72	
2019	Næring Ytre byområde	639		6,20	
2019	Næring Distrikt	472		38,01	
2019	Næring hele TK	1835		12,61	
2023	Næring Indre byområde	798	74	1,74	0,02
2023	Næring Ytre byområde	741	102	6,10	-0,10
2023	Næring Distrikt	511	39	37,42	-0,59
2023	Næring hele TK	2050	215	12,21	-0,40

Det er etablert 215 nye næringspunkter innenfor matrikkelens kategorier vurdert som besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplasser, og i sum har snittavstanden gått ned, med et marginalt unntak for næring i indre byområde.

1 Byvekstavtale Tromsø

2 Indikatorveileder SVV – relevant for felles indikatorsett

Tabell 1 lokalt indikatorsett:

Boliger									
År	Sone	Frekvens	Nye boliger	Gjennomsnitt km	Utvikling	Median	Varians	Maks. lengde	Min. lengde
2019	Boliger Indre byområde	17631		2,13		2,17	812,33	4,81	0,00
2019	Boliger Ytre byområde	15748		6,70		6,42	5821,55	17,43	3,04
2019	Boliger Distrikt	3932		32,35		26,71	378970,92	108,70	7,91
2019	Boliger hele TK	37311		7,25		3,98	121672,29	108,70	0,00
2023	Boliger Indre byområde	20439	2808	2,11	-0,02	2,17	823,32	4,81	0,00
2023	Boliger Ytre byområde	16645	897	6,68	-0,02	6,25	5810,28	17,43	3,04
2023	Boliger Distrikt	4067	135	32,43	0,08	26,70	380417,59	108,70	7,91
2023	Boliger hele TK	41151	3840	6,96	-0,29	3,72	116163,64	108,70	0,00
Næring									
År	Sone	Frekvens	Ny næring	Gjennomsnitt km	Utvikling	Median	Varians	Maks. lengde	Min. lengde
2019	Næring Indre byområde	724		1,72		1,43	1109,34	3,79	0,00
2019	Næring Ytre byområde	639		6,20		5,63	7632,79	14,70	2,87
2019	Næring Distrikt	472		38,01		33,19	482460,04	108,73	4,31
2019	Næring hele TK	1835		12,61		4,42	354242,21	108,73	0,00
2023	Næring Indre byområde	798	74	1,74	0,02	1,49	1107,86	3,79	0,00
2023	Næring Ytre byområde	741	102	6,10	-0,10	5,49	7441,02	14,70	2,87
2023	Næring Distrikt	511	39	37,42	-0,59	33,18	463673,95	108,73	4,23
2023	Næring hele TK	2050	215	12,21	-0,40	4,35	333142,61	108,73	0,00

Tabell 2 Besøks-/arbeidsplassintensive arbeidsplasser fra Tromsø kommunes matrikkel:

211	Fabrikkbygning	411	Ekspedisjonsbygning, flyterminal, kontrolltårn
212	Verkstedbygning		
219	Annen industribygning	412	Jernbane- og T-banestasjon
231	Lagerhall	415	Godsterminal
232	Kjøle- og fryselager	416	Postterminal
239	Annen lagerbygning	419	Annen ekspedisjons- og terminalbygning
311	Kontor- og administrasjonsbygning, rådhus	431	Parkeringshus
312	Bankbygning, posthus	439	Annen garasjehangarbygning
313	Mediebygning	441	Trafikktilsynsbygning
319	Annen kontorbygning	449	Annen veg- og trafikktilsynsbygning
321	Kjøpesenter, varehus		
322	Butikkbygning	511	Hotellbygning
323	Bensinstasjon	512	Motellbygning
329	Annen forretningsbygning	519	Annen hotellbygning
330	Messe- og kongressbygning	521	Hospits, pensjonat
		522	Vandrerrhjem, feriehjem/-koloni, turisthytte

523	Appartement	659	Annen idrettsbygning
529	Annen bygning for overnatting		Kinobygning, teaterbygning,
531	Restaurantbygning, kafébygning	661	opera/konserthus
532	Sentralkjøkken, kantinebygning	662	Samfunnshus, grendehus
539	Annen restaurantbygning	663	Diskotek
612	Barnehage	669	Annet kulturhus
613	Barneskole	671	Kirke, kapell
614	Ungdomsskole	672	Bedehus, menighetshus
615	Kombinert barne- og ungdomsskole	673	Krematorium, gravkapell, bårhus
616	Videregående skole	674	Synagoge, moské
619	Annen skolebygning	675	Kloster
621	Universitets- og høgskolebygning med integrerte funksjoner, auditorium, lesesal o.a.	679	Annen bygning for religiøse aktiviteter
623	Laboratoriebygning	719	Sykehus
629	Annen universitets-, høgskole- og forskningsbygning	721	Sykehjem
641	Museum, kunstgalleri	722	Bo- og behandlingssenter, aldershjem
642	Bibliotek, mediatek	723	Rehabiliteringsinstitusjon, kurbad
643	Zoologisk og botanisk hage	729	Annet sykehjem
649	Annen museums- og bibliotekbygning	731	Klinikk, legekontor/-senter/-vakt
651	Idrettshall	732	Helse- og sosialsenter, helsestasjon
652	Ishall	739	Annen primærhelsebygning
653	Svømmehall	819	Fengselsbygning
654	Tribune og idrettsgarderobe	821	Politistasjon
655	Helsestudio	822	Brannstasjon, ambulansestasjon